अद्यामुकगोत्रामुकप्रेत एष मृतस्थाने पिण्डासनं पिण्डं ते मया दीयते तवोपतिष्ठतां ॥
अद्यामुकगोत्रामुकप्रेत एष द्वारस्थाने पिण्डासनं पिण्डं ते मया दीयते तवोपतिष्ठतां
अद्यामुकगोत्रामुकप्रेत एष विश्रामस्थाने पिण्डासनं पिण्डं ते मया दीयते तवोपतिष्ठतां
अद्यामुकगोत्रामुकप्रेत एष चितास्थाने पिण्डासनं पिण्डं ते मया दीयते तवोपतिष्ठतां
अद्यामुकगोत्रामुकप्रेत दहिगारि शिरप्रतिष्ठाने तिलोदकाञ्जलि ते मया दीयते तवोपतिष्ठ

प्रे॰ १

स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः॥ अथ प्रेतमंजरी लिष्यते॥ अथ प्रथमदिने पिंडदानवि
धिर्लिख्यते॥ तत्र संक्षेपनार्थं मनः पूर्वाभिरवारिपं प्रज्वाल्य कर्त्तापसव्यो दक्षिणामुख
षर्भूत्वा वामजानु वेदिकायां दक्षिणाग्रान् कुशानास्तीर्य॥ कुशतिलजलान्यादाय॥ अ
द्यामुकगोत्रामुकप्रेत प्रथमाह्नि शिरपूरकपिंडस्थाने इदमवनेजनं ते मया दीयते तवोपति
ष्ठतां॥ अन्वारोहेतु मातरः॥ अद्यामुकगोत्रे॥ पिंडं ददाय॥ अद्यामुकगोत्रामुकप्रेतेष
पिंडस्ते मया दीयते तवोपतिष्ठतां॥ शिरपूरकपिंडं दद्यात्॥ कुशतिलजलान्यादाय॥
अद्यामुकगोत्रामुकप्रेत दक्षिरपूरकपिंडे प्रत्यवनेजनं ते मया दीयते तवोपतिष्ठतां॥ १
ततः प्रेतमुद्दिश्य पिंडस्योपरि ॰ वं दत्तो ऊर्णासूत्र भृंगिराजपत्र पुगिफल पुष्पादि

तधूपदीपनैवेद्यानि ते मया दीयंते तवोपतिष्ठतां॥ अञ्जलिः अद्यामुकगोत्रामुकप्रेतैष
सतिलतोयांजलिस्ते मया दीयते तवोपतिष्ठतां॥ पुटकपात्र॥ अद्यामुकगोत्रामुकप्रेत मसति
लतोयपूर्णपुटपात्रं ते मया दीयते तवोपतिष्ठतां॥ त्रिकाष्ठिक वधो॥ अद्यामुक गोत्रामुक
प्रेतेष इमे त्रिकाष्ठिका स्थित नीरक्षीरयुत पुटपात्रं ते मया दीयते तवोपतिष्ठतां॥ श्मशा
नानलदग्धोसि परित्यक्तोसि बान्धवैः॥ इदं नीर इदं क्षिरमत्र स्नाहि इदं पिव॥ आकाश
स्थो निरालंबो वायुभूत निराश्रयाः॥ पुनः इदं नीर इदं क्षीर मत्र स्नाहि इदं पिवा स्नात्वा पि
त्वा सुखी भव॥ घटः॥ अद्यामुकगोत्रामुकप्रेतेष सुशीतल ॰ तोयजलो प्रेते घट स्ते मया
दीयते तवोपतिष्ठतां॥ सुशीतलोजनलो प्रेतो तवोपस्करसंयुतां॥ एष घटो मया दत्तो प्रे
ताय उपतिष्ठतां॥ अनादि निधनोदेवो शंखचक्र गदाधरः॥ अक्षयपुंडरीकाक्ष प्रे

प्रेतमोक्षप्रदो भवः १ शि २ शि ४

प्रेत २ नमोक्षप्रदो भव ॥ अहो स्वविताम्रुखं प्रेतको मोक्षदादिमा संपत्तिको जयगस्या ॥ ततः सव्येन
दक्षिणाचारात्य ॥ अद्यामुकगोत्रामुकप्रेतस्य [illegible]पुरकपिंडदानप्रतिष्ठार्थमिदं लोहं
पत्रिपात्रिमिदं तत्रिश्रकं द्रव्यं वा यथानामगोत्राय यथानामशर्मणे ब्राह्मणाय दक्षिणां
दातुमहमुत्सृजे ॥ प्रथमे शिरपुरकः देहिः द्वितीयं कर्णाक्षिमुखनासिकापुर
क ॥ त्रिगीये गलांसिभुजवक्षसां सिपुरकः चतुर्थे नाभिलिंगगुदपुरक ॥ पंचमे जानुजं
घपादपुरक ॥ षष्टमे स[illegible]पुरक ॥ सर्वमर्मपुरक ॥ सप्तमे नाडिपुरक ॥ अष्ट मंत्र
मे दंतलोमाद्यपुरक ॥ नवमे वीर्यपुरक ॥ दशमे पुर्णत्वतृप्तात्यं ॥ क्षुद्विपर्यासे हेतोः देहजा
र्जनानित्ये ॥ प्रथमे रौरवं नाम नरकः द्वितीये ज्ञातिप्रप्कारः तृतीये हाहाकारः चतुर्थे तामिस्र ः २
पंचमे अंधतामिस्रः ज्ञातिसंभ्रम षष्टमे । सप्तमे अमेध्याकृमिः अष्टमं पारिघुभक्षः नवमं त्वमी

स्त्रभक्षः दशमं कुंभिपाकः नाम नरकउद्धारनार्थे ॥ पिंडदानांतरं मावारप्राप्य स्नानं
कुर्यात ॥ अनेन प्रकारेण दश पिंडं देयात ॥ ॥ अथ पाथेय श्राद्धप्रयोग ॥ कर्त्तास्नानं वि
धाय ॥ श्राद्धभुमिं सर्भिमे स्तिलेस्या विकीर्य ॥ रक्षादिपं संस्थाप्य ॥ श्राद्धदेशकालनिर्मासाधा
यंम्य पूर्वाभिमुख उपविश्य ॥ अपवित्रपवित्रो वा सर्वावस्थां गतोपि वा ॥ यस्मरेत्पुंडरी
यां ५ काक्षं सर्वाह्याभ्यंतरः शुचि ॥ पुंडरीकाक्ष पुनातु ॥ ततः कुशतिलजलान्यादाय ॥ अद्येत्यादि
देशकालो स्मृत्वा ः अद्यामुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्य मनुष्यलोकात्प्रेतलोकगमनार्थे पाथे
येश्राद्धमेकोतिष्ठमहं करिष्ये ॥ ततो देवताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिभ्य एव च ॥ नमः स्वाहा
यै स्वधायै नित्यमेव नमो नमः ॥ त्रिपठेत ॥ ततोपसव्यं कृत्वा ः दक्षिणामुखः पतितवामजानु

प्रप३ ३१

प्रेत २ कुशादिंन्यादाय॥ अद्यामुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्येदमासनं तेनेमयादीयमानं तवोपतिष्ठतां॥ ततः
२ पुटकोपरि कुशतिलजलगंधपुष्पाद्युदकं क्षिपेत्॥ गंधधारा॥ श्री॥ अहं नमीमहन्त॥
तिलोसि सोमदैवत्यो गोसवो देवनिर्मितः प्रत्नमद्भिश्च स्वधया पितॄन् लोकस्वाहेति मंत्रे
णा तिलान्क्षिपेत्॥ ततः हस्तार्घपात्रं वामहस्ते कृत्वा पुष्पसहितं तत्पवित्रं विप्रहस्ते दत्वा
वामकरस्य पुटकमुपदक्षिणकरेण पिधाय॥ नमो नारायणाय॥ यादिव्या आपः प
यसा संबभूवुर्या अंतरिक्ष उत पार्थिवीर्याः हिरण्यवर्णा यज्ञियास्ता न आपः शिवाः स्योनाः सुहवा भवंतु॥ कुशानि मेज
लजलान्यादाय॥ अद्यामुकगोत्रामुकप्रेत एष हस्तार्घो मया दीयते तवोपतिष्ठतां॥ ततः
पवित्रसहितं अर्घपात्रमासनवामभागे पितृपात्रस्थानमसि पितॄणां तामिव स्थापयेत्॥ ततो ३
गन्धः॥ गंधपुष्पादिदैनयज्ञोपवीतवासांसि धूपादीपः कुशादीन्यादाय॥ अद्यामुकगो

२६४ न२

त्रामुकप्रेतैतानि गंधपुष्पधूपदीपवासांसि ते मया दीयते तवोपतिष्ठतां॥ ततः चतुष्कोणं
मंडलं विधाय॥ भूः स्वामि॥ आधिधानार्थं अग्रभागं घृततिलजलयुतमन्नमादाय॥ इदमन्नम
जलमेतदु स्वामि पितृभ्यो नमः॥ ततो व्यंजनघृततिलजलयुतमन्नमादाय॥ मधुपात्रे तोलव
नंगाहं विनाः पृथिवीते पात्रं द्यौरपिधानं ब्राह्मणस्य मुखे अमृते अमृतं जुहोमि स्वाहा॥ इदं
निदधुरिति पठित्वा॥ अपहता इति मंत्रेण मन्नोपरि तिलान्विकीर्य॥ कुशादीन्यादाय॥ अद्यामु
कगोत्रामुकप्रेतायेदमन्नं सोपकरणं ते मया दीयते तवोपतिष्ठतां॥ मिति मन्नमुत्सृज्येत
मधुवातात्वा पाठा॥ अन्नहीनमिति पठित्वा॥ ततः मन्नपात्रसमीपे पिंडदानार्थं वेदिकोष्ट
त्वाः तत्र रेखोल्मुकभ्रामणं विनैः छिन्नमूलकुशान्नास्तीर्य॥ कुशादीन्यादाय॥ अद्यामुक
१ अन्नहीनं क्रियाहीनं विधिहीनं तु यद्भवेत्॥ तत्सर्वं मच्छिद्रमस्तु अस्तु विरूपाक्ष नमस्ते मेकयुग्मेन नम॥ १

प्रे
४

गोत्रामुकप्रेते पिंडस्थाने इह मवनेजनं ते मयादियते तवोपतिष्ठतां ॥ ततः तिलघृतमधुयुतेना
न्नेन पिंडं वा दाय ॥ जलतिलकुशपिंडं वा दाय ॥ अद्यामुकगोत्रामुकप्रेते अपिंडस्ते मयादियते
तवोपतिष्ठतां ॥ मितिमंत्रेन अवनेजनस्थाने पिंडं दद्यात ॥ ततः आस्तृतकुशमूलेन वा प्रोक्षा ॥ पि
ड सेचनं पिंडं समिपे विकिरेत ॥ ततः सव्यं कृत्वा वंम्या ॥ अपसव्येन तुस्निमेव भास्करमुर्तिं चिंतये
त ॥ ततः कुशादिन्यादाय ॥ अद्यामुकगोत्रामुकप्रेते इदं प्रत्यवनेजनं ते मयादियते तवो
बिउ पतिष्ठतां ॥ ततो निविसंस्रः सव्यं कृत्वा वंम्य ॥ अपसव्येन वामहस्तेन अक्षतं मादाय ॥ करान्प
गृहीत्वा ॥ प्रेतैतत्ते वास ॥ गंधपुष्पानितादिनां पिंडमभ्यर्च्य कुशादिन्यादाय ॥ अद्यामुक
गोत्रामुकप्रेते पाथेयश्राद्धे ॥ एतानि गंधपुष्पाक्षतधुपदिपनैवेद्यानि ते मयादियं

प्रे
४

ते तवोपतिष्ठतां ॥ प्रतस्यज्येत ॥ शिवा आपः संतु जलं ॥ सौमनस्यमस्तु ॥ पुष्पं ॥ अक्षतं
चारिष्टमस्तु तंडुलां ॥ मंत्र पात्रो परि क्षिपेत ॥ ततः कुशादिन्यादाय ॥ अद्यामुकगो
त्रस्यामुकप्रेतस्य पाथेयश्राद्धदत्ते तदन्नपानादिकमुपतिष्ठतां ॥ ततः सव्यं कृ
त्वाः अघोरः प्रेतोस्तु ॥ पूर्वाग्रां जलधारां दद्यात ॥ ततः अपसव्यं कुशेन नास्तिर्यक्पुट
कस्य जलादिना इदमुर्जं ते मयादियते तवोपतिष्ठतां ॥ ततः पिंडमाघ्रायोत्थाप
यतः क्षिचमल कुशान्मुखमकवहो क्षिपेत ॥ अर्घपात्रं संचाल्यः सव्येन कुशाद्यां
यादाय ॥ अद्यामुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्य पाथेयश्राद्धपिंडदानप्रतिष्ठार्थमि
दं रजतं चंद्रदैवतं यथानामगोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणां तुभ्यमहं संप्रददेत ॥

इत्युत्सृजेत॥ अपसव्यं दियाच्छायः सव्येन हस्तौ पादौ प्रक्षाल्य पावंम्यः प्रमादा
त्कुर्वतो कर्म प्रच्यवेत ध्रुवं एव स्मानं देवता पिहितो संपूर्णस्यादिति श्रुतिः॥ इति
पठित्वा॥ ततः सर्वे गर्त्तं क्षिपेत्॥ आच्छिद्य वृषकुंभ एणं प्रति पादयेत्॥ स्त्रिया गोत्रा
ग्रेन संकल्प्य॥ अमुक गोत्रे मातर॥ दशादिनपर्यंतं पिप्पलादि वृक्षे जलपूर्णघ
टकला दिदं सिरकाद्धारयेयत्॥ ततः वाक्यं॥ कुशतिलजलान्यादाय॥ अ
द्यामुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्य पापसंतापश्रम विनासनार्थं मिदमाकादिका
ए कजलमयादिदशरात्रपर्यंतं प्रेततृप्त्यै घटस्तेमयादियते तवोपतिष्ठतां॥ पितृ
त्सृजेत॥ आमिषलवनं त्यक्त्वा॥ हविष्यान्ना भोजनं॥ पितृमातृ गुरु मरणस्त्रो

कोऽपि भिन्नघटं पापि सर्पिजनकस्य द्विजपालि दियो वालतु र

रनोत्सृज॥ सैंधव सामुद्र लवनो निषेधः॥ स्नानं वस्त्र प्रक्षालनं॥ कुशतील
जलान्यादाय॥ दिपसंकल्प्य॥ अद्यामुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्य यमदुर्गमहांधे
रांधतमसंतरनार्थं मयादि दशरात्रपर्यंतं यावद् द्वारोपरि स्थापितः दिपस्तेमयादियते
तवोपतिष्ठतां॥ इत्युत्सृज्य॥ स्त्री प्रेतायाः॥ सायंकाले प्रांगणे गोमयोपलि
प्ते॥ त्रिकाष्ठस्थापनेः दिपः पुष्पः पानियंः पुटकोपरि धृत्वा यावद् दशाहस्मा
यंकालेहृत्वा॥ ततः अपसव्येन कुशतिलजलान्यादाय॥ अद्यामुकगोत्रामुक
प्रेतस्य दिपस्तेमयादियते तवोपतिष्ठतां॥ अद्यामुकगोत्रामुक प्रेतस्य पु
स्तानेमयादियते तवोपतिष्ठतां॥ अद्यामुकगोत्रामुकप्रेतस्य पानियनोत

प्रेत ६

वोपतिष्ठतां ॥ अनेनच स्वपः इदं पितृः दुर्दं परिषेहि ॥ इति पदेन ॥ अथास्थिसं
चयनविधि ॥ प्रथमे तृतीये वा सप्तमे नवमे वा अस्थिसंचयनं ॥ निजै
न गोत्रजैमुने ॥ अ । घास्थिसंचयन श्राद्धप्रयोग ॥ कृतोत्स्नानो विधाय ॥ अ
द्भमिं शयपि तिलैश्चापाकिर्य ॥ रक्षा हिवसं स्थाप्य ॥ स्नाद्दैपानि वस्तुन्यासा
द्य संम्पः पूर्वाभिमुख उपविश्य ॥ अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावास्थां गतोपि
वा ॥ यस्मरेत्पुंडरीकाक्षं स बाह्याभ्यंतरः शुचिः ॥ पुंडरीकाक्ष पुनातु ॥ इति
दुर्भाल्लात्मनं चसिंचयेत् ॥ कुशतिलजलान्यादाय ॥ अद्यामुकगोत्रस्यामुक
प्रेतस्यास्थिसंचयननिमित्तकमेकोद्दिष्टमहं करिष्ये ॥ ततो देवताभ्यः इति

मंत्र ६

त्रिपदेन ॥ अपसव्यं कृत्वा दक्षिणाभिमुख उपवीतवामजानुः कुशतिलजलान्यादाय
अद्यामुकगोत्रस्यामुकप्रेत तस्मै इदमासनं नमः ॥ म यादि पेतेन तेवोपतिष्ठतां ॥ इति कु
शरूपमासनं दद्यात् ॥ ततः हस्ताद्यपुटकपात्रेः पवित्रेस्थ पवित्रे श्री स्वनेति पुष्पा
निः तिलोसि ति तिलो क्षिपेत् ॥ ततः हस्तार्घपात्रे वामकरे कृत्वा पुष्पसहित विप्र
हस्तेदत्ता वामकरस्य पुटकमुद्दं दक्षिणकरेण विधाय ॥ ॐ नमो नारायणाया
यादिव्याः इति मंत्रेण अर्घपात्रं स्पृष्ट्वा तमभिमंत्र्य ॥ कुशतिलजलान्यादाय ॥ अ
द्यामुकगोत्रामुकप्रेत एष हस्तार्घो ते मया दिपतेन तेवोपतिष्ठतां ॥ इति जलं स्पर्जेत्
ततः पवित्रसहितं अर्घपात्रं प्रेताय स्थानमसि पितॄन्भे वस्थापयेत् ॥ ततो गंधाद्य
ग्रंथिस्मरणाय गंधपुष्पाक्षतधूपदीपयज्ञोपवीतवस्त्रादिस्पर्शः ॥ कुशतिलजलान्यादाय

प्रेत ७

पात्रमद्यामुकगोत्रामुकप्रेतैतानि गंधपुष्पाक्षतधूपदीपयज्ञोपवीतवस्त्रपुंगीफ
लानि ते मयादीयन्ते तवोपतिष्ठंतां ॥ मितिमुत्सृजेत् ॥ ततः [illegible] मंडले विधि
पः ॥ श्राद्धियानाग्रभागं घृततिलमधुयुतमन्नमादाय ॥ इदमन्नं सोपकरणं मेतद्भुक्ष्व
मितिपितृभ्यो नमः ॥ इत्युत्सृजेत् ॥ ततो व्यंजनघृतमधुजलयुतमुपनीय ॥ पात्रालंभनं
वगाहंत्विना ॥ पृथिवीतेपात्रं द्यौरपिधानं ब्राह्मणस्य मुखे अमृते अमृतं जुहोमि स्वा
हाः इदं विष्णु अपहता इति मंत्रेण पात्रोपरि तिलो क्षिपेत् ॥ कुशादिन्यादाय ॥ अ
द्यामुकगोत्रायामुकप्रेताय इदमन्नं सोपकरणं मेमयादीयते तवोपतिष्ठतां ॥ मि
त्युत्सृजेत् ॥ ततो मधुवाता इत्यादि त्रिवा पाठ ॥ अन्नहीनं क्रियाहीनं [illegible] ॥ पिना
कहस्ताय वज्रहस्ताय इति पठेत् ॥ ततो अन्नपात्रसमीपे पिंडदानार्थं वेदिकां कृत्वा ॥ त

मंग ७

तत्रैषोनुलमुकप्रासनं न भवति ॥ [illegible] मूलकुशानानास्तीर्य ॥ कुशादिन्यादाय
अद्यामुकगो ॥ त्रामुकप्रेतास्थिसंचयननिमित्तकश्राद्धपिंडस्थाने इदमवनेज
नं ते मयादीयते तवोपतिष्ठतां ॥ पितृकुशोपरि अवनेजनं दद्यात् ॥ ततघृततिलमधु
युक्तं पिंडं वादाय ॥ कुशादिन्यादाय ॥ अद्यामुकगोत्रामुकप्रेतास्थिसंचयननि
मित्तकश्राद्धस्थपिंडस्ते मयादीयते तवोपतिष्ठतां ॥ पिंडं दद्यात् ॥ ततः आस्तृतकुशा
मूलेन करं प्रोक्ष्य ॥ पिंडशेषान्नं पिंडसमीपे विकिर्य ॥ सव्यं कृत्वा वंप्यः ॥ अपसव्यं कृत्वा
मेव मासन्नमुशिविंतयेत् ॥ ततः कुशादिन्यादाय ॥ अद्यामुकगोत्रामुकप्रेतैदं प्रत्य
वनेजनं ते मयादीयते तवोपतिष्ठतां ॥ ततो निविशत्यस्य ॥ सव्यं कृत्वाः वंप्यः अपस
व्यं कृत्वाः सूत्रमादाय ॥ कराभ्यां हस्ताभ्यां प्रेते निवास ॥ [illegible]धपुष्पाक्षतातुंगीफलधु
ग

प्रेत न्दीपनैवेद्यवस्त्रादिभिःपिंडमभ्यर्च्यः कुशान्दिं न्यादाय ॥ अद्यामुकगोत्रामुकप्रेतास्थि
८ संचयननिमित्तकश्राद्धे एतान्तिसुगंधपुष्पाक्षतधूपदीपवासांसि तेमयादि
यन्ते तवोपतिष्ठंतां ॥ इत्युत्सृजेत् ॥ ततः शिवा आपः संतु: जलं: सौमनस्यमस्तु: पुष्पं:
अक्षतं चारिष्टमस्तु तंदुलां: अन्नपानीयं परिक्षिपेत् ॥ ततः कुशान्दिं न्यादाय ॥ अद्या
मुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्यास्थिसंचयननिमित्तकश्राद्धे दत्तौतदन्नपानादिकमु [redacted] प
तिष्ठतां ॥ ततः सव्यं कृत्वा दक्षिण दिशमवलोकयन् ॥ अघोरः प्रेतो ... पूर्वाग्रां जलधारां द
द्यात् ॥ ततोपसव्यं सपवित्रकुशान्वा सीर्प्रपुटकस्थजलादिनाद्य मूर्जं तेमयादि यतेतवोपतिष्ठतां ॥
ततः पिंडमाघ्राय पेतुस्थापयेत् : पिंडधारकुशान्तु ल्मुकवहो क्षिपेत् ॥ अर्घपात्रं संस्राव्य: स मंज
व्यं कृत्वा: कुशान्दिं न्यादाय ॥ दक्षिणांद्रव्यं वादाय ॥ अद्यामुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्यास्थिसंचय ८

स्थ्यादि लसमिपे स्थिसंचयनः पाथेयश्राद्धं कृत्वा
ननिमित्तकश्राद्धप्रतिष्ठार्थं मिदं रजतं हिरन्यमग्निदैवतं यथानामगोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणां
दातुमहमुत्सृजेत् ॥ अपसव्यं दिशा द्वाघ ॥ मनसा वायुभुते विप्रे ॥ सव्यं कृत्वा: हस्तौ पादौ प्रक्ष
ल्याचम्य; प्रमादात्कुर्वतां कर्म प्रच्यवेताध्वरेषु य ॥ स्मरणं देवताद्विष्णो संपूर्णस्यादिति श्रुति ॥
विष्णुं स्मरेत् ॥ आद्धियवस्तु ब्राह्मणायप्रतिपादयेत् ॥ जलेवा क्षिपेत् ॥ अथ कोंदशाहे कृयाक
र्म ॥ तत्र कर्म ॥ आसौचान्त दिने मेकवारहविष्यभक्तः: रात्रौ निवसा नं गत्वा ॥ त्रिनेत्रं ब्राह्म
णउदमुखउपवेशयेत् ॥ कृतापसव्यो दक्षिणमुख पातितवामजानु: ततो सिद्धि लोकनो
कृत्वा ॥ तयिक्षितात्मयः मनसा वायुभुते विप्रे निजोजयेत् ॥ पूजरघ्यामि मो गेने ति प्रेतो दृशेन पठ
ति ॥ पुष्पं चंदनाङ्गि गफलतादि विप्रहस्ते दत्वा ॥ ब्राह्मण दक्षिणजानुस्पृष्ट्वा ॥ अद्यास्य रात्रौ अमुक

प्रेत ९ अमुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्य आद्यमासिकश्राद्धस्य करणाय भवंतं ब्राह्मणं वयमहमानि
मंत्रयेत ॥ आमंत्रितोस्मीति ब्राह्मणेनोक्ते ॥ अक्रोधनैः शौचपरैः सततं ब्रह्मचारिभिः ॥ भवि
तव्यं भवता च मया च श्राद्धकारिणा ॥ सर्वायासविनिर्मुक्तो कामक्रोधविवर्जितैः ॥ भावितव्यम
वद्भिर्नैद्यतने श्राद्धकर्मनी ॥ अद्य विप्रेन रात्रिनियमितात्मा सर्वमेतत करिष्यामि इति तेनोक्ते
विप्रं नमस्कृत्य प्रेतद्दिनं मदिस्य ॥ निमंत्रणे नानुविप्रपादं प्रक्षालयेत ॥ अत्र स्त्रियाः आग
गतो सितचिक्रां मेव पठनी ॥ आगमतेनोदशात्वान ॥ ॥ अथैकोद्दिष्टाहे क्रियाक्रमः ॥ अथ
प्रातर्नदितडागाशयां वा गत्वा पात्रं ब्राह्मणस्य स्वकर्मनष्ठं च दनं च ॥ कारयित्वा ॥ तां मंज
म्रपात्रेण स्नानोपकरणं ॥ तैलोवर्तनं च दत्वा स्वयं च स्नात्वा स्नेतवस्त्रपरिधाय ॥ नदिस ९

मिपे वा गोष्ठे वा श्राद्धभूमिं परिकल्प्य तां संशोध्य गोमूत्रयुक्तया छायाः गोमयेन लिप्त्वा पंचक
र्णेना श्रुद्धा ॥ तिलवार्यापे श्वाविकिरेत ॥ आहृतपाकस्यानेमिलां विकिरेत ॥ तत्र सपिंड इत्या
मुतनमन्मयभांडे स्ताम्रपात्रादिभिर्वा पाकं कारयेत ॥ मारभ्यो दक्षुरवा पब्राह्मणाय स्पज्यापादि शेयाः ३
द्यात ॥ तत्रक्रम ॥ कर्ता ॥ प्राचीनापूर्वाभिमुखस्सव्येन सोपस्करणस्य पाद्ये नमः ब्राह्मणाय शेया ४
नमः ॥ इति स्वपाद्यं ब्राह्मणे निसंयुक्तः वारिणा स्पज्याम मिषिंच्य ॥ कुशतिलजलान्यादाय
अद्यासोयानाद्वितिये अमुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्य स्वर्गप्राप्तिकामः इमां सोपस्करणास्य
र्यां विष्णुदैवतां अमुकगोत्रायामुकशर्मणे ब्राह्मणाय दक्षिणां दातुम्पमहं संप्रददे ॥ यस्माद
नुत्तमं प्रोक्तं शयनं केशवस्य शिवस्य च ॥ स्पज्या अस्मात्पश्चात्सुता स्मात् जन्मनि जन्मनि ॥ इत्युक्त्वा
दद्यात ॥ इत्यादा दाया ॥ अद्यकृतैतत्सोपस्करणस्य ज्यादानप्रतिष्ठार्थमिदं दक्षिणां मनिर्दे
वतां यथानामगोत्राय ब्राह्मणाय यथानामशर्मणे ब्राह्मणाय दक्षिणां दातुम्पमहं संप्रददे ॥
इति सर्वत्र शेयाः इत्युक्तं ६

प्रेत १० ततः प्रतिगृहितास्वस्तित्युक्त्वास्पृज्यास्पृशेत् ॥ अथ कांचनपुरुषदानं ॥ ततस्सव्येनावंभ्यः फल
वस्त्रसमन्वितं कांचनपुरुषाय नमः ब्राह्मणाय नमः इति देव ब्राह्मणं त्रिभिः संपूज्य ॥ वा
रिणा देयमनुस्मृत्य ॥ कुशादिन्यादाय ॥ अद्य सोवाना द्वितिये ह्निमुक गोत्रस्यामुकप्रेतस्य स्वर्ग
प्राप्तिकामः फलवस्त्र समन्वित कांचनपुरुष विष्णुदैवतं यथानाम गोत्राय यथानाम
शर्म्मणे ब्राह्मणाय दक्षिणां दातुमहं संप्रददे ॥ स्वस्ति निप्रतिवचनं ॥ ततः दक्षिणाद्रव्यादि
कमादाय ॥ अद्य कृतैतत्फलवस्त्रसमन्वितकांचनपुरुषदानप्रतिष्ठार्थमिदं हिरण्यममि
दैवतं यथा नामगोत्राय यथानाम सर्म्मणे ब्राह्मणाय दक्षिणां दातुमहं संप्रददे ॥ प्रतिग्रहि
तास्वस्तित्युक्त्वा कांचनपुरुषं स्पृशेत् ॥ अथ द्विजदंपतिपुजनम् ॥ त्र प्रायं मंत्रः ॥ कुशति मंज १०
लजलान्यादाय ॥ अद्य सोवाना द्वितिये ह्निमुक गोत्रस्यामुकप्रेतस्य स्वर्गमुक्तिकामो द्विजदंपतिम

कांचनपुरुष सुवर्णस्य द्विजदंपतिरोप्यस्य तर

अहं पुजइष्ये ॥ तत्क्रम ॥ एषोर्घ द्विजदंपतिभ्यां नमः ॥ इदमनुलेपनं द्विजदंपतिभ्यां नमः ॥ इदं पुष्पा
क्षतां द्विजदंपतिभ्यां नमः ॥ एवं धुपदिपनैवेद्य पुंगिफलसिंदुरं द्विजदंपतिभ्यां नमः ॥ इति दत्वा ॥ तो
नमस्कूर्यात् ॥ प्रतिमापुजनपक्षे पुजइत्वा ब्राह्मणाय दद्यात् ॥ एतच्च द्विजदंपतिपूजनं प्रधानत्वात् ॥ वृषो
त्सर्गकरणेपि कर्तव्यं ॥ शय्यादानादिकमप्यारोहेपि कर्तव्यं ॥ अद्यामुक गोत्रायां मातुरमुकप्रेताया
इति वाक्यं कुर्यात् ॥ अथ वृषोत्सर्ग ॥ एकादशे ह्नि प्रेतस्य यस्य नोत्सृज्यते वृषः ॥ पिशाचत्वं स्थि
रं तस्य दत्तैश्राद्धशतैरपि ॥ सहगमनेन पृथक् वृषोत्सर्गः ॥ किंतु तस्या मेक गौर्दद्यात् ॥
पतिपुत्रवत्या मरणे न वृषोत्स्वर्गः ॥ किंतु एक वत्स गोदानं ॥ अथ प्रयोग ॥ वृषोत्सर्गसंभति
प्राक्प्रवणे देशं नित्वा आचाम्य ॥ पुर्वाभिमुख उपविश्य सव्येन कुशतिलजलान्यादा

प्रेत
१२

डिप्पनं सोपस्करणं शौयायै नमः इदं गंधं शौयायै नमः इदं पुष्पं शौयायै नमः इदं धूपं
प्रेतस्यघासोव्वा नाक्षितिये हि अमुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्य विमुक्ति स्वर्गलोकगमनार्थे वस्त्रसिस
हित शैया स्वर्गमहं करिष्ये॥ ततः उत्तराभिमुखं ब्राह्मणमुपवेश्य॥ कुशादिन्यादाय॥ अद्य
मुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्य कर्त्तव्य शैया त्वं गंगाभूतहोमकर्म्मणि निष्क्रीता कृता वेदृयोरूपवस्त्र
कर्म्म कर्तुं यथानाम गोत्राय यथानाम शर्म्मणे ब्राह्मणाय॥ मे भिक्षं दत्त पुंगि फलः पुष्प
यं दत्त वासो भिक्षं सत्वेन त्वामहं वृणे॥ वृतोस्मीति प्रतिवचनं॥ यथाविहितं कर्म्मकुरु॥ कर्व
निति प्रतिवचने॥ यजमानसमुद्दिश्य वदेत॥ पुनः तथैव वस्त्राद्या होतृत्वेन त्वामहं वृणे
होतृ ब्राह्मणं भावे स्वयमेव सर्वं कुर्यात्॥ हस्तपादादिकं ब्राह्मण द्वारकारयेत्॥ ततो
होता प्रायश्चित्त प्राङ्मुख उपविष्टो गोमयोपलिप्ते प्रागुदकप्रवने देशे केशोहस्तमात्रं

चतुरस्र भूमिं परिसमूह्य कुशान्समाच्छिद्य॥ गोमयोदकेनोपलिप्य॥ मध्ये प्रादेशमात्रेणु
त्तरोत्तरक्रमेण स्रुवमूलेन त्रिरुल्लिखेत्॥ लेखनक्रमेण दक्षिणहस्तानामिकांगुष्ठा
भ्यां मृदमुद्धृत्य॥ ईशान्यां क्षिप्त्वा॥ तद्देशं जलेनाभ्युक्ष्य॥ ततः दक्षिणहस्तस्थ
कांस्यपात्रेणाग्निमादाय॥ तस्मिन्नग्निं स्थापयेत्॥ अग्ने दक्षिणतः परिस्तरणं॥ भूमिमती
त्य कुशासनमुपकल्प्य॥ ततः प्रागग्रकुशोत्तरणं॥ विधाय॥ ब्राह्मणमग्नेर्वायव्यादि
दक्षिणमानीय कल्पितासने वर्हिषि तमुपवेशयेत्॥ ततोग्नेरुत्तरतः तरणभूमिरितिक्र
मकुश प्रयमासीर्य॥ तत्र प्रणीतापात्रं वस्त्रे निधाय उदकेन पूरयित्वा॥ ब्राह्मणमुखमवलोक्य
निदध्यात्॥ तत्र अग्नमुखमस्तु यावद्दिशा॥ परिस्तरणं भागेन आग्नेयादीशान्यान्तं

प्रेत १२ प्राच्यां कुंडस्य लक्षणे अग्निपर्यंतं ॥ दक्षिणस्याः नैऋत्यां वायव्यांतं पश्चिमास्ये प्रणीतापर्यंतं ॥
न्तरस्मात्स्तरणं कुर्यात् ॥ ततो ग्नेरुत्तरतः प्रणीतापश्चिमे प्रागग्रं संस्थेः वायव्ययोः रुम्मा ना ना मा
सादनं ॥ तद्यथा ॥ पवित्रच्छेदनार्थं कुशत्रयं पवित्रार्थमनंतः गर्भितं साग्रं कुशा पत्र प्रो
क्षण्यार्थं मत्पात्रं ॥ आज्यार्थं ताम्रस्थालीं ॥ पायसचर्वर्थं मृत्तिकास्थालीं ॥ स्रुवसंमा
र्गनार्थं कुशात्रयं उपयमनार्थं वेणिस्पकुशात्रयं ॥ प्रादेशमितपलाशसमित्त्रयं स्रुवं आ
ज्यं तंडुलादुग्धं स्वमासाद्य ततस्तदुत्तरतः सिद्धमेव पोट्टं पिष्टमयं वर्कं ॥ ब्रह्मद
॥॥२ क्षिणार्थं पूर्णपात्रं होतृदक्षिणार्थं वस्त्रयुग्मं सुवर्णं कांस्यं [illegible] उपकल्पयेत् ॥ ततः आसा प्रेत
दितं कुशापत्रद्वयमादाय ॥ पवित्रच्छेदनं कुशैः प्रादेशमात्रं समापछित्वा तानः १२

पास्यपवित्रे प्रणीतोदकं यः प्रोक्षिण्यां निधाय ॥ उत्तराग्रपवित्रे हस्तयोरंगुष्ठाभ्यां
नामिकाभ्यां मध्यतयोरादाय ॥ तन्मध्ये प्रोक्ष्य निदके त्रिरुक्षिप्य ॥ पवित्रे प्रोक्षिण्यां नि
धाय ॥ तत्पात्रं दक्षिणहस्तेनादाय ॥ वामे निधाय ॥ दक्षिणहस्तांगुष्ठानामिकाभ्यां
जलं किंचिदूर्ध्वं [illegible] सकृत्प्रोक्षालमुत्क्षिप्य प्रणीतातोयेन प्रोक्ष्य निराभिषिंच्या ॥
तज्जलं यथासादितं द्रव्यं प्रत्येकं सकृत् प्रोक्षणपवित्रसेषजलं ॥ सहितं पात्रं प्रणीतं
ग्न्योरंतरे निधाय ॥ आज्यस्थाल्यामाज्यं निरूप्य चरुस्थाल्यां प्रोक्षण्योदके प्रक्षिप्य
एकत्र प्रदेशे रुद्गोमार्थं दुग्धं निक्षिप्य प्रणीतोदकेन विप्रक्षालनं ॥ तंडुलान् चरुस्थाली
निक्षिपेत् ॥ स्वयं ब्रह्मासनं वाजपेयं गृहीत्वा ॥ अग्निप्रदक्षिणं निधाय ॥ स्रुवेन नित्वा

प्रेत १३ दक्षिणतः आज्यं॥ उत्तरतः पायसं॥ यवरुश्रपणार्थं युगपदग्नौ निधाय॥ ज्वलत्तृ
णमादायाप्य वर्ज्यं रूपी दक्षिणां भ्रामयित्वा॥ अग्नौ क्षिपेत्॥ स्रुवस्य प्रागग्रस्य त्रां च स्रु
वस्याग्नौ प्रतपनं सम्मार्जनं॥ प्रणीतोदकेन स्रुव प्रोक्षणं पुनः प्रतपनं॥ अग्नेः
नवर्हिःष्वग्रतः॥ प्रागग्रस्थापनं विधाय॥ पाके शृते चरुमाज्यं मुख्यस्याग्नेः पश्चिम
ननीत्वाः प्रणीतोत्तरतः प्रथमं निधायः चरु तत्पश्चादाज्यस्थापनं पश्चिमेन नीत्वा॥ ज्यो
तिस्तोत्तानि गृह्णात्॥ प्रोक्षणी पात्रं पवित्रे स्थस्य समानीय आज्यं प्रोक्षणीत्पवित्र्यावनं पवित्रे
प्रोक्षणी निधाय॥ आज्यमवेक्ष्य सत्यपद्रुतं निरस्य पुनः प्रोक्षणं त्पतवलं विधायः मंज १३
पाय सयरु रुतरत्र पूर्वं। सिद्धं पिण्डव [illegible] निधाय॥ होमसमाप्तिपर्यंतं ग्रह

स्रुवार्थे कुशे वाम हस्ते त्रौ पात्रहस्तां विधाय॥ प्राजापत्यं विंतयंतिष्ठः प्राणस्य घृताक्तसामि
त्रयं प्रक्षिपेत्॥ प्रदक्षिणा पवित्रे गृहीत्वा॥ प्रोक्षणी जलेनाग्निं पर्युक्ष्य॥ पवित्रे प्रणीता
सु विप्रो हृत्वा पात्रं स्वस्थाने निदध्यात्॥ अथ दक्षिणं जान्वाच्य जुहोति॥ ततः अथ वि
शाखोक्तस्त्रुवेण [illegible] वेदाहुतीः नोकुर्याद्धोम॥ मंत्राणामेव गादि॥ कु
कुत्र विधिः॥ अन्येषां सा वषट्कारानां कार्यो भाव मंत्रादि प्रोक्तिः॥ वसिष्ठवचनात्
ओंकाररहितान्सर्वाहुतीः निदध्यात्॥ तद्यथा॥ आसन्ना रघश्रुवं गृहीत्वाः दक्षिणं जा
नुनमयित्वा॥ सर्वपं पतितं वै वाजेन॥ षडाहुतीर्जुहुयात्॥ स्वाहान्ते होमः॥ इदम
ग्नये॥ इति प्रागः इहरति स्वाहाः इदमग्नये॥ इहमध्ये स्वाहाः इदमग्नये॥ इह

प्रेत १४ बृहस्पतिस्वाहा ॥ इदमग्नये ॥ इन्द्रस्य बृहस्पति स्वाहा ॥ इदमग्नये ॥ उपसृजंन्धरुणं मात्रेध
रुणो मातरंधयन्स्वाहा ॥ इदमग्नये ॥ रायस्पोषमस्मासु दीधरत्स्वाहा ॥ इदमग्नये ॥
ततो ब्रह्मणा त्वारब्धो जुहोति ॥ अग्नेर्दक्षिणभागे मनसा ॥ प्रजापतये स्वाहा ॥ इदं प्रजा
पतये ॥ इन्द्राय स्वाहा ॥ इदमिन्द्राय ॥ ततः उत्तरार्द्धे ॥ अग्नये स्वाहा ॥ इदमग्नये ॥ दक्षि
णपूर्वार्द्धे ॥ सोमाय स्वाहा ॥ इदं सोमाय ॥ इत्याघारावाज्य ॥ भागौ संस्रवप्राशनं ॥ हुत्वा
समिद्धतमेग्नौ स्त्रं लब्धानिवं निर्वैतपायसं चरुनवाहुतयो दातव्या ॥ तद्यथा ॥ अग्नये स्वाहा ॥ मंज
इदमग्नये ॥ रुद्राय स्वाहा ॥ इदं रुद्राय ॥ सर्वाय स्वाहा ॥ इदं सर्वाय ॥ पशुपतये स्वाहा ॥
इदं पशुपतये ॥ उग्राय स्वाहा ॥ इदमुग्राय ॥ असनये स्वाहा ॥ इदमसनये ॥ भवाय स्वा १४

हा ॥ इदं भवाय ॥ महादेवाय स्वाहा ॥ इदं महादेवाय ॥ ईसानाय स्वाहा ॥ इदमीशाना
य ॥ इति हुत्वा पिष्टकेन जुहुयात् ॥ पूषा गा अन्वेतु नः पूषा रक्षत्वर्वतः ॥ पूषा वाज
सनोतु नः स्वाहा ॥ इदं पूष्णे ॥ ततः पायस पिष्टकाभ्यां ॥ अग्नये स्विष्टकृते स्वाहा ॥
इदमग्नये स्विष्टकृते ॥ ततः आज्येनाग्ने मध्यभागे ॥ ॐ भूर्भुवः स्वाहा ॥ इदमग्न
ये ॥ स्वः स्वाहा ॥ इदमग्नये ॥ त्वंन्नः स्वाहा ॥ इदमग्नीवरुणाभ्यां ॥ स त्वंन्नः स्वाहा
इदमग्नीवरुणाभ्यां ॥ अयाश्चाग्नेस्यनभिशस्तिपाश्च सत्वमित्त्वमयासि ॥ अ
यानो यज्ञं वहास्ययानो धेहि भिषजं स्वाहा ॥ इदमग्नये ॥ ये ते शतं वरुणा ये स
हस्रं यज्ञियाः पाशा वितता महान्तः ॥ तेभिर्नो अद्य सवितोत विष्णुर्विश्वे मरुतः

प्रेत स्वर्कास्वाहा॥ इदं वरुणाय दः सवित्रे॥ विष्णवे॥ विश्वेभ्यो देवेभ्यो मरुद्भ्यः स्वर्केभ्यः स्वा
१५ हा॥ इदमग्नये॥ उद्धुत्तमम्॥ स्वाहा॥ इदमग्निवरुणाय॥ प्रजापतये स्वाहा॥ इदं
प्रजापतये॥ इति मनसा॥ एवं हुत्वा स्रुवं प्रासनं॥ आचमनं कृत्वा॥ पवि
त्राभ्यां शिरसंमार्ज्जनं॥ पवित्रे या अग्निप्रणिताविमोका॥ ततः स्रुवपूर्णानि
घृतेन मूर्द्धाने दिवः स्वाहा॥ इदमग्नये॥ इति यजमानहितं होता पूर्णाहुतिं कुर्यात॥
ततः स्तरणक्रमेन वर्हिरुत्थापयेन॥ निवायालं॥ देवागातु॥ इति वर्हिर्होमम॥ ततो
यजमानकुशातिलजलान्यादाय॥ अद्य कर्त्तव्य वृषोत्सर्गाङ्गभूतं कृतेनेन होम कर्म प्रेत
णि कृतास्य वे दक्षिणरूपब्रह्मकर्म्मप्रतिष्ठार्थमिदं पूर्णपात्रं प्रजापतिदैव १५

तं यथानामगोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणां दातुमहमुत्सृजे॥ इति होत्रे दद्यात्
स्वस्तिति प्रतिवचनं॥ ततो द्विहायनं एकहायनं वा नवी वत्सामाः पयस्विन्याः
पुत्रं निलादिवर्णैः लोहितोयस्तु॥ वर्ण्णे नमुखे पुच्छे पाण्डुरस्य तारखुर विषा
णाभ्यां स निलास निलवृषमुच्यते॥ इति वृषलक्षणं॥ यथालाभं वा आनि
५ य॥ ततः स्वर्ण हूंकां वा एकवर्षाधिक वत्सरिश्चानीय॥ अग्निसमीपे स्थासि
चतस्र ४ द्वि गोपालेन प्राग्वेद वृषभं संवेशयेत॥ ततो रुद्राध्यायं पठन् नमस्ते रु
द्वे २ एकां वृषभ समीपं गत्वा: मानस्तोके तिमन्त्रेण वृषभं पादे दक्षिणपार्श्वे कुंकुमला
गोवत्सी। द्युचंदनादिनां त अश्रूलं लिखेत॥ वृषो हि सि मा तुना धुम त्वाहवामहे॥

८२ अग्रे

अग्रे [illegible]

प्रेत

१६

एवमानसहस्राणि तिमंत्रेण पश्चिमपादवामपार्श्वे चक्रं लिखेत्॥ वृषभस्य
तथा छन्दोमावरिसिद्ध्यै॥ तयाऽनेनैव गन्धेन: मानस्तोके इति रयत्॥ वृष
भस्य दक्षिणपार्श्वे त्रिशूलं लिखं कारयित्वा॥ तमुच्छ्राप्य वत्सरीसहितं वृ
षभं वक्ष्यमाणमंत्रेण स्नापयेत्॥ तत्र मन्त्र॥ हिरण्यवर्णाः शुचयः पावका यासु
जातः॥ कश्यपो यास्विन्द्रः॥ या अग्निं गर्भं दधिरे सुवर्णास्तान: आपः शं स्योना
भगा भवंतु॥ यासां देवा दिवि कृण्वन्ति भक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवंति॥ या अ
ग्निं गर्भं दधिरे सुवर्णास्तान: आपः शं स्योना भगा भवंतु॥ शिवेन मा चक्षु मंत्र
षा पश्यतापः शिवया तन्वोप स्पृशत त्वचं मे घृतश्चुतः शुचयो याः पाव १६

कास्तान आपः शुभगा भवंतु॥ शं नो देवी॥ ति लोहघंटिकानूपुरधारयेत्॥ कट
कांश्वेतवस्त्रादिभिर्वत्सरीसहितं वृषभमलंकृत्य॥ सावित्रिमघमर्षणं रुद्रान्
पुरुषसूक्तं॥ यद्देवा देवहेडनं [illegible] जपेत्॥ ततो वृषभस्य दक्षिणकर्णे
पितांबरवस्त्रपरिधायः रघ्वानामस्यो पिता महतां गर्गराणां॥ वत्सो जरायु
प्रतियुक्त॥ सुमुखमाभिक्षाघृतं तदरूपरेतः॥ वृषो हि भगवान्धर्मश्चतुःपा
दः प्रकीर्तितः॥ वृणोमि तमहं भक्त्या स मां रक्षतु सर्वतः॥ इति मंत्रद्वयं पठित्वा॥ व
त्सरीसहितवृषभमंकजयेत्॥ एषो [illegible] अर्घं वत्सरीसहितवृषभाय नमः॥ कुंकुमा
नुलेपनं वत्सरीसहितवृषभाय नमः॥ एतानि पुष्पाणि वत्सरीसहितवृषभा

प्रेत १७

स्नानि धूपदीपनैवेद्यानि वत्सतरीसहितवृषभाय नमः॥ ततः सव्येन कुशति
लजलान्यादाय॥ अद्यासौ वा नक्षत्रे तिथौ अमुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्य प्रेतत्ववि
मुक्तिपूर्वकाक्षयस्वर्गप्राप्तिकामो रुद्रदैवतमेनं युवानपतिं यो ददाति तेन क्रीडं
तीश्चरथ प्रियेण मानः साप्तजनुषा सुभगा रायस्पोषेण समिषा मदेम रुद्रसुत
न्मेत॥ नीलवृषे नीलपदप्रक्षेप॥ एतं ये वोत्सृष्टे रात्रिति पाणा सरखव नात॥
प्रतिवेवत्स अवा उत्सर्ग॥ अपरपक्षे तु॥ हे वत्सतर्यो वो युष्माकं अयेन पतिं युवामिनं पञ्च
युवानं तरुणं ददामि॥ तयानिः तेन वृषेनः एयेनः सह क्रीडंतिः षेत्लंनिव ७

ष्ठेः अमथः धूपमपि हे वत्सतर्यो मानः नोस्माकं नः मा स्मसत्व विषयः कि नु
मयात्पक्ता॥ वयं वृषभस्य भवती॥ नावत्यागेनः रायस्पोषेधनसम्बृद्धा
सप्ततनुषा सप्तजन्मव्यापकत्वः इषा अन्येन वा॥ सम्पगेदम हृष्टा भवम
शुभगा लोके स्वण्याः इति॥ ततः दृशांन्यां दिशं वत्सतरीसहितवृषभं चाल
येत॥ वत्सतरीमध्यवृषभमभिमंत्रयेत॥ तत्र मंत्रा॥ समुद्रोसि नभस्वाना
र्द्रदानुः सम्भूर्मयोभूरभिमावाहि स्वाहा॥ यास्ते अग्नेसः याबोदेवाः रुवं
नः तन्त्वा धापि॥ स्वर्न्न घर्म्म॥ ततः कृतापसव्यो दक्षिणामुखो पातितवा

प्रे। १८ मनानुरूपमधुघृततिलकुशपानि संक्षिप्तग्रहनं ॥ तांम्रपात्रस्थजलेन मंत्रस्य
फलमुद्दिश्यांजलित्रयेन तर्प्पयेत् ॥ देभिर्मंत्रैः स्वधा पितृभ्यः स्वधामा
तृभ्यो स्वधाबन्धुभ्यश्चापि हृत्तये मातृपक्षाश्च ये केचित्ये चान्ये पितृ
पक्षगाः ॥ गुरुश्वसुरबन्धुनां ये कुलेषु समुद्भवा ॥ ये प्रेतभावमापन्ना ये
चान्ये श्राद्धवर्जिता ॥ वृषोत्सर्गेण ते सर्वे लभंतां तृप्तिमुत्तमान् ॥ इति:
ततो लोहाकारमाह ॥ येन्ध्रामिमनः येतमंतस्य दद्यात् ॥ उत्सृष्टब्राह्मणान् मं॥ १८
श्रावयेत् ॥ सप्तर्षिं विद्धि ततनामयोत्सृष्टं तदन्यैर्नपातव्यं नवाल्पन्नतस्ती

रंपातव्यं ॥ केन चित ॥ क्वचिदिति: ततो रुद्रे बहुसर्पिष्कं पायसान्नं हुत्वा भो
जयेत् ॥ विष्णुहोतैव वस्त्रयुगं दद्यात् ॥ सुवर्णं कांस्यमेव वा ॥ अपस्कारस्य दा
तव्यं चेतनं मनसा प्सितां ॥ ब्रह्मपुराणे ॥ नववाह्यो नवक्षिरं पातव्यं केन चितचा
वित ॥ अकृते वृषभमुत्सृष्टे यो वा हृति दुर्म्मती ॥ कुलानि पातयेत्तस्य नरके ना
त्रसंसय ॥ अथ फलश्रुति ॥ तत्र विष्णुः उत्सृष्टो वृषभो यस्मिन् पिबत्यप
जलाशये ॥ जलाशयस्तु सकला पितृणां स्य पतिष्ठति ॥ वृषोत्सर्गे हि तन्ना
न्येषु मुंच मो महीतले ॥ तस्मात्कुरु वृषोत्सर्गे पितृनाय नमो पि वा ॥ कुन्वे
ग्वारि सिंषद्ध इन्द्रो स्वर्लोकमाः ताकांश्चित्प्रक्षाय मर्त्यलोकमयादसुतां भवे

तोयमर्कं किरैः पात्यमाना पृथिव्या घ्रकर्षं स्वर्लोकमागता॥ प्रेतविमुक्तानाउ
त्स्रष्टो वृषभो भुवि॥ पुत्रविना तेन पुत्रेण तारिता मुहूर्तो भया॥ सर्वेषां चैव यस्ता
त्यो त्सर्गस्य मोमता॥ साध्यासेयस्वधर्मेयाकं पुत्रो दिसमायता॥ आदित्यपुत्राणां
॥ यावंतितनुरोमाणि वृषभस्य भवंति हि॥ गवां चैव तु रोमाणि यावंति निहुनिपु
ग वर्गतावत्को टिसहस्त्राणि रुद्रलोके महीयते॥ यत्किंचिच्छकुलतोपाप पुरु
षेणेह तिकार्पित॥ तत्सर्वं सांतिमायाति वृषोत्सर्गेन तत्क्षणात्॥ वृषभस्य तु सर्व
त्र पितरः सपितामहाः॥ आवर्तमानाद्दस्पंते स्वर्गलोके न संसयः॥ प्रेमप्रक्षिप्य
लांगूले तोयं स बोद्धरात्तु वृषः दशवर्षसहस्त्राणि पितरस्तेन तर्पिताः॥ गवां मध्य
यत्रावैन वृषभः क्रीडतेतु राता॥ अप्सरोघसहस्रेण क्रीडंति पितरस्तत॥ कुर

समुद्धृता याव संगे तिष्ठंति मनुजा॥ महूर्भोज्यमयासैला ला पिता सोनत पि
ता॥ लांगुलयावदुधवृतोयं प्रक्रीडते तुसा॥ अप्सरोघसहस्त्रोत्त ष्ठंति पितरः
सदा॥ सहस्रेन तलमाश्रेण कृतकेन यथाविधि॥ तत्पितृत्यान्ति पितृणां वेद्य
षेनसमो व्याप्ते॥ रुवं क्रियां अपि॥ ततः अमुकगोत्रायामातुरः पुकप्रेतायाः
॥ इति विशेष॥ अथ कपिलादानं॥ कपिलां स भिपंगलां॥ नमो गोभ्यः
श्रीमत्यः सौरभीदुग्धा एव च॥ नमो ब्रह्मसुताभ्यः पवित्राभ्यो नमोन
मः॥ इति मंत्रेण कपिलां गंध चंदन धूपदिपनैवेद्यादिभिः संपूज्य ब्राह्म
णाय संप्रदत्त कुशाजलेनामंभुक्त्वा कुशादिक्याद्दाय॥ अथ गासौ चांद्रादिति

प्रेत २०

येऽद्यामुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्य स्वर्गप्राप्तिकामः इमां कपिलां गां सवत्सां हेम
शृंगीं रौप्यखुरीं वस्त्रयुगच्छन्नां मुक्तालाङ्गूलभूषितां रुद्रदैवतां यथानाम
मम गोत्राय यथानामशर्मणे ब्राह्मणाय तुभ्यमहं संप्रददे॥ कपिला सर्वदे
वानां पूजनीयासि रोहिणी। तीर्थदेवमयी यस्मादतः शान्तिं प्रयच्छ नः॥
इत्युक्त्वा दद्यात्॥ स्वस्तीति प्रतिवचनं॥ दक्षिणादाय॥ अद्य कृतैतत्सवत्स
कपिलागोदानप्रतिष्ठार्थमिदं हिरण्यमग्निदैवतं यथानाम मम गोत्राय
ब्राह्मणाय दक्षिणां तुभ्यमहं संप्रददे॥ ततः प्रतिग्रहिता स्वस्तीत्युक्त्वा

प्रेत २०

को दद्यात्॥ इति वृषोत्सर्गे पुच्छग्रहणम्॥ अथ कपिलाभावे केवलामपि दद्या
त्॥ तत्र पूजादि पूर्ववत्॥ कुशतिलजलान्यादाय॥ अद्यासौ चान्द्र द्वितीये
ह्न्यमुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्य स्वर्गप्राप्तिकामः इमां कपिलां गां रुद्रदैवतां य
थानाम गोत्राय यथानामशर्मणे ब्राह्मणाय गोदानदक्षिणां दातुं तुभ्यमहं सं
प्रददे॥ कपिला सर्वदेवानां पूजनीयासि रोहिणी॥ तीर्थदेवमयी यस्मा
दतः शान्तिं प्रयच्छ नः॥ इत्युक्त्वा दद्यात्॥ स्वस्तीति प्रतिवचनं॥ ततो दक्षिणा
द्रव्यादिकमादाय॥ अद्य कृतैतत् कपिलागोदानप्रतिष्ठार्थमिदं हि